

PRILOZI ZA ORIJENTALNU FILOLOGIJU 65/2015, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 2016, str. 378.

Objavljivanje šezdeset i petog broja *Priloga za orijentalnu filologiju*, referentnog časopisa koji od svojih početaka slovi za vrlo eminentan i u znanstvenim krugovima nezaobilazan izvor novih dostignuća iz oblasti opće i kulturne historije Bosne u osmanskome periodu, te orijentalne filologije, svjedoči o kontinuitetu rada Orijentalnog instituta na polju nauke i neumornog pregalaštva da se naučnoj i kulturnoj javnosti na znanstveno utemeljen i akribičan način predoče rezultati brojnih djelatnika iz spomenutih oblasti.

Ovaj šezdeset i peti broj koji je pred nama, pred čitatelje iznosi izvorne naučne radove iz filologije, historije i diplomatike, filozofije i kulturne historije, te nekoliko preglednih radova i članaka. Pored naučnih radova, ovaj broj otvara *In memoriam* prof. dr. Lamiji Hadžiosmanović, koja je ovaj svijet napustila početkom maja 2016. godine. Autorica ovog osvrtu na život i djelo istaknute profesorice je Senada Dizdar. Broj je zaokružen stručnim i informativnim prikazima aktuelnih naučnih studija i referentne literature iz uže ili srodnih oblasti orijentalne filologije.

Sekcija *Izvorni naučni radovi* obuhvata radove iz oblasti filologije, historije i diplomatike, filozofije i kulturne historije. Oblast *filologije* u ovom broju sadrži pet radova, od čega dva znanstvena rada predstavljaju rezultate istraživanja iz jezika, a tri su rada zasnovana na književnoteorijskoj valorizaciji značajnih izvora iz kulturne i književne baštine BiH. Mejra Softić u svome radu pod naslovom „Kategorija neodređenosti u arapskom jeziku (formalna i funkcionalno-semantička obilježja) iz oblasti arapske sintakse, osvjetljava ovaj specifični, u arapskim lingvističkim izvorima i orijentalističkim studijama neujednačeni pristup kategoriji neodređenosti. Autorica iznosi gledišta oba navedena pristupa, nastojeći ih redefiniirati i pravilno interpretirati. Drugi rad koji se odnosi na oblast jezika iz pera je Kerime Filan, a pod naslovom „Turski jezik u komentaru ‘Emsile’ Visočanina Osmana Šuglija: rečenice/konstrukcije odnosnog i izričnog značenja“. Ovim radom ne samo da se razmatraju određeni lingvistički fenomeni (izrične i odnosne rečenice i konstrukcije), već se predstavlja djelo iz bogate rukopisne baštine Bošnjaka, udžbenik arapskog jezika bošnjačkog autora iz 17. stoljeća Osmana Šuglija Visočanina. Autorica pomenutim radom osvjetljava naučno-udžbenički diskurs Bosne u 17. stoljeću iz ugla savremenih lingvističkih proučavanja. Iz oblasti književnosti ovaj broj *POF*-a predstavlja tri rada naučnog kadra Orijentalnog instituta. Rad Dženite Karić pod naslovom „Dalīl al-sā’irīn Imām-zāde Ḥasana al-Būsnavīja i faḍā’ilska literatura: tekstualni autoritet i sveti

prostor“ razmatra jedan od, kako sama autorica ističe, „najpopularnijih prozних žanrova u kulturi klasičnih islamskih tekstova“, žanr *faḍā'ila*, pri čemu je kao egzemplar, odnosno korpus poslužilo djelo Bošnjaka iz 17. stoljeća, Imām-zāde Ḥasana, koji je svojim djelom *Dalīl al-sā'irīn 'ilā ziyāra ḥabīb Rabb al-'ālamīn* (*Vodič onima koji putuju u posjetu Miljeniku Gospodara Svjetova*) nastojao opisati odlike Medine i „valjanosti zijareta“ ovom Časnom gradu. Autorica uvidom u djelo dolazi do zaključka da su tekstualni autoriteti, koji se neizostavno spominju u klasičnim žanrovima korpusa islamske literature, jednako važni kao i sami diskurs prostora, te čitateljima predočava i ovaj aspekt fadailskih djela. Oblast filologije u ovom broju zaokružuje rad Sabahete Gačanin „Nergisijeva pisma i poezija: svjedoci erudicije i talenta“. Iako je Nergisijevo pjesničko djelo većim djelom predstavljeno u radovima domaćih i stranih znanstvenika, pa nam se možda na trenutke čini da je riječ o u potpunosti istraženom pjesniku i njegovu djelu, rad autorice Gačanin, metodom filološke analize osvjetljava zanemareni dio književnoga rada ovog značajnog pjesnika, njegovu korespondenciju i pisma (inšā'āt). Znanstveni pristup epistolografskim žanrovima od velikog je književnog, historijskog i društvenog značaja, jer se njime, kako Gačanin ističe, otkriva „sve ono što je autora motiviralo i ostavilo snažan utjecaj na razvoj njegovog književnoumjetničkog potencijala“.

Oblast *historije i diplomatike* predstavljaju tri znanstvena rada. Rad „Povijesno kontekstualiziranje dokumenta kojim su braća Branković kupili od vakufa medrese al-Šalāḥiyye Getsemanski vrt 1681.“ autora Munira Mujića predstavlja dokument kojim se utvrđuju kupoprodaja i uvakufljenje zasada na zemljištu koje je pripadalo medresi al-Šalāḥiyya u Jerusalemu. Riječ je najznačajnijem kršćanskom svetom prostoru, Getsemanskom vrtu. Autor je u spomenutom radu ponudio prijevod teksta dokumenta, a u posljednjem dijelu rada problematizirano je porijeklo braće Branković.

Drugi rad iz oblasti historije i diplomatike „Ostavština Mehmed-paše Kukavice“ Dragane Amedoski predstavlja dokument koji govori o privatnoj svojini Mehmed-paše Kukavice, ubijenog bosanskog valije (dužnost obavljao u dva navrata: 1753-1756. i 1757-1760.), jednog od najvećih bosanskih vakifa. Autorica je pored osnovnih bilješki o ovoj značajnoj ličnosti u ovom radu ponudila transkripciju i prijevod dokumenta o konfiskaciji imovine Mehmed-paše Kukavice, nakon njegove tragične smrti. Elma Korić je u svome radu „Bosansko pogranje u vrijeme Dubičkog rata 1788-1791“, obradila jednu od, kako sama autorica navodi, „slabije obrađenih tema“ u historiografiji, konsultirajući do sada nekorištene osmanske izvore o osmansko-habsburškim oružanim sukobima u historiografiji poznatim kao Dubički rat.

U oblasti *filozofije i kulturne historije* ovaj broj časopisa donosi dva rada. Prvi, pod naslovom „Kur'an - epistemološka paradigma islama“ Rešida Haf-

zovića u domenu islamske filozofije tretira Kur'an, Božiju Riječ koja „u sebi smiruje sadržinsku supstancu ranijih objava“ kao epistemološku paradigmu islama, te „pečatnog Poslanika“ (a.s.) kao interpretativnu paradigmu islama, „sveobuhvatnog egzistenta“ odnjegovanog „u duhu kur'anskog Teksta“. Iz kulturne historije 65. broj *POF*-a čitateljima nudi rad Harisa Derviševića „Sarajevska kermanska halija (tepih) iz Mahana kojim je predstavljena safa-vidska halija (tepih) iz 17. stoljeća iz etnološke kolekcije Zemaljskog muzeja BiH, koja, kako ističe autor rada, nije sačuvana u cjelosti, već fragmentarno. Među specifičnostima ovog vrijednog eksponata su potpis glavnog majstora radionice u samom tkanju, kao i tekst na perzijskom jeziku.

Drugu sekciju *Pregledni radovi* čine dva rada. U prvom od njih, pod naslovom „Recepcija, teorijsko definiranje i model analize narativa u starijoj bošnjačkoj književnosti na orijentalnim jezicima“ autor Adnan Kadrić ističe važnost teorijskog definiranja i preciziranja modela narativa u starijoj bošnjačkoj književnosti na orijentalnim jezicima i njegove recepcije koristeći se recentnim pristupom naratološke analize. Drugi pregledni rad autora Fuada Obranovića, pod naslovom „Prilog proučavanju bosansko-dubrovačkih odnosa u prvoj polovini XVII stoljeća“ tretira intenzivne, prije svega trgovačke odnose, kao i odnose viših, vladajućih struktura Bosne i Dubrovnika. Autor naglašava da je riječ o „tradicionalno dobrim odnosima“, kao i to da je značaj dubrovačke luke za Bosanski ejalet bio toliki da ga „nikakva konkurencija niti diplomatske relacije nisu mogle umanjiti“.

U sekciji *Grđa i priloz*i predstavljen je rad Sedada Bešlije „Je li Turhan Emin-beg graditelj ustikoljanske džamije?“ u kojem autor, uspoređujući sadržaj iz izvora i narodnih kazivanja sa historiografskom genezom preispituje u historiografiji uvriježeno mišljenje da je riječ o najstarijoj džamiji u Bosni.

Časopis je zaokružen sekcijom *Prikazi*, a kroz ukupno jedanaest osvrta na aktuelne naučne studije i referentnu literaturu iz uže ili srodnih oblasti orijentalne filologije. Autori prikaza su Aladin Husić, Ekrem Čaušević, Amina Šiljak-Jesenković, Elvir Musić, Aida Smailbegović, Elma Korić, Azra Kasumović, Nenad Filipović, Muamer Hodžić.

Naučnoj i kulturnoj javnosti, kao i široj čitalačkoj publici toplo preporučujemo ovaj broj *Priloga za orijentalnu filologiju* koji nudi veliki broj nada-sve korisnih saznanja iz različitih oblasti naše kulturne i historijske baštine.

Madžida Mašić